

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM HÀ NỘI**

ĐỖ VŨ SƠN

**XÂY DỰNG VÀ SỬ DỤNG
GIÁO TRÌNH ĐIỆN TỬ “BẢN ĐỒ HỌC”
TRONG CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM
MIỀN NÚI PHÍA BẮC**

Chuyên ngành: Lý luận và Phương pháp dạy học bộ môn Địa lí

Mã số: 62.14.10.06

LUẬN ÁN TIẾN SĨ GIÁO DỤC HỌC

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

- 1. PGS.TS Nguyễn Trọng Phúc**
- 2. PGS.TS Nguyễn Trần Cầu**

HÀ NỘI – NĂM 2011

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM HÀ NỘI**

ĐỖ VŨ SƠN

**XÂY DỰNG VÀ SỬ DỤNG
GIÁO TRÌNH ĐIỆN TỬ “BẢN ĐỒ HỌC”
TRONG CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM
MIỀN NÚI PHÍA BẮC**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ GIÁO DỤC HỌC

HÀ NỘI – NĂM 2011

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nghiên cứu nêu trong luận án là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kì công trình nào

Tác giả luận án

Đỗ Vũ Sơn

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban Giám hiệu, Phòng Sau Đại học, các phòng ban chức năng của Trường Đại học Sư phạm Hà Nội đã tạo cho tôi điều kiện thuận lợi trong quá trình học tập nghiên cứu tại Trường và giúp tôi giải quyết các thủ tục học tập.

Tôi xin trân trọng cảm ơn các thầy, cô giáo của Khoa Địa lí - Trường Đại học Sư phạm Hà Nội đã nhiệt tình giảng dạy, hướng dẫn và đóng góp những ý kiến quý báu cho tôi trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu tại Trường, tại Khoa.

Tôi xin cảm ơn sâu sắc tập thể thầy giáo hướng dẫn khoa học:

- 1. PGS. TS Nguyễn Trọng Phúc, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội,*
- 2. PGS.TS Nguyễn Trần Cầu, Viện Địa lí - Viện Khoa học và Công nghệ Việt Nam,*

đã tận tình hướng dẫn và tạo mọi điều kiện thuận lợi để tôi hoàn thành tốt luận án.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban Giám hiệu, các phòng ban chức năng và Ban chủ nhiệm Khoa Địa lí của Trường Đại học Sư phạm - ĐHTN đã tạo điều kiện thuận lợi, giúp đỡ tôi trong quá trình học tập, nghiên cứu.

Tôi xin chân thành cảm ơn các thầy, cô giáo, các đồng nghiệp, sinh viên của Trường Đại học Sư phạm - ĐHTN, Trường Đại học Tây Bắc và một số đơn vị liên kết đào tạo với Trường Đại học Sư phạm - ĐHTN đã hợp tác, giúp đỡ tôi trong quá trình điều tra, khảo sát thực hiện một số bài thực nghiệm, và một số nội dung liên quan đến đề tài luận án.

Trân trọng cảm ơn các các nhà khoa học đã đóng góp những ý kiến quý báu để luận án được hoàn thiện hơn.

Tôi xin chân thành cảm ơn gia đình, người thân và bạn bè đã ủng hộ, giúp đỡ và chia sẻ với tôi trong suốt quá trình thực hiện luận án.

Hà Nội, năm 2011

Tác giả luận án

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Lí do chọn đề tài.....	1
2. Mục đích, nhiệm vụ nghiên cứu.....	2
3. Đối tượng nghiên cứu và phạm vi nghiên cứu.....	3
4. Tổng quan về lịch sử nghiên cứu.....	3
5. Quan điểm nghiên cứu và phương pháp nghiên cứu.....	12
6. Những đóng góp mới của luận án.....	15
7. Cấu trúc của luận án.....	15
PHẦN NỘI DUNG	Error! Bookmark not defined.
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN CỦA ĐỀ TÀI NGHIÊN CỨU	16
1.1. “Bản đồ học” trong chương trình đào tạo Cử nhân Sư phạm Địa lí theo hệ thống tín chỉ	16
1.1.1. Tổng quan về “Bản đồ học”	16
1.1.2. Một số Quy định đào tạo Đại học theo hệ thống tín chỉ	19
1.1.3. Chương trình đào tạo Cử nhân Sư phạm Địa lí theo hệ thống tín chỉ	21
1.1.4. Vị trí “Bản đồ học” trong Chương trình đào tạo Cử nhân Sư phạm Địa lí theo hệ thống tín chỉ	25
1.2. Một số vấn đề cơ bản trong dạy học ở bậc Đại học.....	26
1.2.1. Khái niệm, đặc điểm quá trình dạy học Đại học.....	26
1.2.2. Mục đích dạy học ở Đại học.....	26
1.2.3. Nhiệm vụ dạy học Đại học.....	27
1.2.4. Bản chất của quá trình dạy học Đại học.....	27
1.2.5. Phương pháp dạy học (PPDH) Đại học.....	28
1.2.6. Phương tiện dạy học Đại học	30
1.3. Giáo trình điện tử	33
1.3.1. Quan niệm về giáo trình điện tử.....	33
1.3.2. Yêu cầu cần có của giáo trình điện tử	33

1.3.3. Ý nghĩa của giáo trình điện tử	34
1.4. Một số vấn đề cơ bản của đào tạo trực tuyến.....	35
1.4.1. Khái niệm đào tạo trực tuyến	35
1.4.2. Các thành phần của đào tạo trực tuyến.....	37
1.4.3. Các chuẩn của đào tạo trực tuyến.....	38
1.5. Thực trạng dạy học “Bản đồ học” trong các trường Đại học Sư phạm miền núi phía Bắc	40
1.5.1. Tổng quan sinh viên ngành Địa lí ở các trường Đại học Sư phạm miền núi phía Bắc	40
1.5.2. Đánh giá thực trạng học tập của SV và nhu cầu đổi mới phương pháp dạy học.....	43
1.6. Định hướng đổi mới phương pháp dạy học “Bản đồ học” ở các trường Đại học Sư phạm miền núi phía Bắc	45
1.6.1. Cơ sở khoa học của đổi mới phương pháp dạy học ở trường Đại học Sư phạm	45
1.6.2. Phương hướng, biện pháp cải tiến hình thức tổ chức và phương pháp dạy học ở trường Đại học Sư phạm.....	46
1.6.3. Định hướng dạy học “Bản đồ học” ở các trường Đại học Sư phạm miền núi phía Bắc	49
1.7. Xác định mối quan hệ giữa các thành phần trong dạy học “Bản đồ học” ở các trường Đại học Sư phạm miền núi phía Bắc	50
Kết luận Chương 1	52
Chương 2: XÂY DỰNG VÀ SỬ DỤNG GIÁO TRÌNH ĐIỆN TỬ “BẢN ĐỒ HỌC”	53
2.1. Những vấn đề chung trong xây dựng giáo trình điện tử “Bản đồ học”	53
2.1.1. Mục tiêu xây dựng giáo trình điện tử “Bản đồ học”	53
2.1.2. Tính chất của giáo trình điện tử “Bản đồ học”	54
2.1.3. Nguyên tắc xây dựng giáo trình điện tử “Bản đồ học”	55
2.1.4. Nhiệm vụ xây dựng giáo trình điện tử “Bản đồ học”	55
2.1.5. Các tiêu chí xây dựng giáo trình điện tử “Bản đồ học”	56

2.1.6. Một số phần mềm tin học dùng để xây dựng giáo trình điện tử “Bản đồ học”.....	57
2.2. Xây dựng giáo trình điện tử “Bản đồ học”	64
2.2.1. Đề cương giáo trình điện tử “Bản đồ học”	64
2.2.2. Xây dựng nội dung giáo trình điện tử “Bản đồ học”	68
2.2.3. Xây dựng các “gói” nội dung “Bản đồ học” bằng phần mềm eXe... ..	92
2.2.4. Ứng dụng phần mềm Moodle xây dựng hệ thống quản lí và các hoạt động dạy học trực tuyến cho giáo trình điện tử “Bản đồ học”	97
2.3. Sử dụng giáo trình điện tử “Bản đồ học”	114
2.3.1. Đăng nhập hệ thống đào tạo trực tuyến “Bản đồ học”	114
2.3.2. Một số hình thức tổ chức dạy học tích cực sử dụng giáo trình điện tử “Bản đồ học”	118
2.4. So sánh phương thức đào tạo truyền thống và đào tạo trực tuyến “Bản đồ học”	125
2.4.1. Mục đích so sánh hai phương thức đào tạo	125
2.4.2. So sánh hai phương thức đào tạo	126
2.4.3. Nhận xét đào tạo trực tuyến so với đào tạo truyền thống.....	129
Kết luận Chương 2	132
Chương 3: THỰC NGHIỆM SỬ PHẠM	133
3.1. Dạy học thực nghiệm	133
3.1.1. Mục đích dạy học thực nghiệm	133
3.1.2. Nguyên tắc tiến hành thực nghiệm.....	133
3.1.3. Nhiệm vụ thực nghiệm.....	134
3.1.4. Kịch bản dạy học thực nghiệm.....	134
3.1.5. Tổ chức thực nghiệm.....	139
3.1.6. Đánh giá kết quả thực nghiệm.....	141

3.2. Khảo sát ý kiến chuyên gia, giảng viên, sinh viên về giáo trình điện tử “Bản đồ học” và hiệu quả của phương pháp dạy học kết hợp	146
3.2.1. Mục đích khảo sát.....	146
3.2.2. Đối tượng, hình thức khảo sát	146
3.2.3. Tổng hợp kết quả khảo sát.....	147
3.3.4. Kết luận sau khi khảo sát.....	150
Kết luận Chương 3	152
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	153
1. Kết luận	153
2. Kiến nghị.....	155
3. Hướng phát triển của đề tài.....	155
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH ĐÃ CÔNG BỐ	156
TÀI LIỆU THAM KHẢO	158
PHẦN PHỤ LỤC	166

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

CAS	Content Authoring System <i>(Hệ thống xây dựng nội dung bài giảng)</i>
CNTT&TT	Công nghệ Thông tin và Truyền thông
CNTT	Công nghệ Thông tin
DHTT	Dạy học trực tuyến
ĐHSP	Đại học Sư phạm
ĐHTN	Đại học Thái Nguyên
eXe	E-Learning XHTML Editor <i>(Tên phần mềm)</i>
GIS	Geography Information System <i>(Hệ thông tin Địa lí)</i>
GPS	Global Positioning System <i>(Hệ thống định vị toàn cầu)</i>
GTĐT	Giáo trình điện tử
GV	Giảng viên
HTML	Hypertext Markup Language <i>(Ngôn ngữ liên kết siêu văn bản)</i>
HV	Học viên
ISO	International Organization for Standardization <i>(Tổ chức tiêu chuẩn quốc tế)</i>
LCMS	Learning Content Management System <i>(Hệ thống quản lý nội dung học tập)</i>
LMS	Learning Management System <i>(Hệ thống quản lý học tập)</i>
MCQ	Multiple choice questions <i>(Câu hỏi nhiều lựa chọn)</i>
Moodle	Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment <i>(Tên phần mềm)</i>
NCKH	Nghiên cứu khoa học
NH	Người học
Nxb	Nhà xuất bản
NVSP	Nghiệp vụ sư phạm